

Research Article

“อิตถิลักษณ์คติ” ในเอกสารโบราณล้านนา: ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิง – ชาย

พวงผกา ธรรมธิ

“The Appearances of Yoni” in Ancient Lanna Manuscripts: The Power Relations between Men and Women

Phuangphaka Thammathi

School of Liberal Arts; Mekong Sub-region Arts and Culture Research Unit, e-mail: Phuangphaka.lac@mfu.ac.th

Received: May 25, 2021

Revised: June 16, 2021

Accepted: June 18, 2021

Published: June 23, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาจากพับสาและใบลานจำนวนทั้งสิ้น 30 ฉบับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคติความเชื่อเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในเอกสารโบราณล้านนาและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยพบคติความเชื่อ 4 ลักษณะ ดังนี้ (1) ความเชื่อเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (2) ความเชื่อเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมของครอบครัว (3) ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่สะท้อนพฤติกรรมทางเพศ และ (4) ความเชื่อเกี่ยวกับความงามของอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงในอุดมคติของผู้ชาย

ในส่วนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศชายและหญิงนั้น พบ 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านพื้นที่ความรู้ (2) ด้านพื้นที่ทางความเชื่อ (3) ด้านพื้นที่ทางเศรษฐกิจ (4) ด้านพื้นที่ทางสังคม โดยความสัมพันธ์เชิงอำนาจ 4 ด้านนี้ พบว่า ผู้หญิงจะมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพื้นที่ความรู้และพื้นที่ทางสังคมน้อยกว่าผู้ชาย ในทางกลับกันผู้หญิงจะมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในด้านพื้นที่ทางความเชื่อ และพื้นที่ทางเศรษฐกิจ เหนือกว่าชาย

คำสำคัญ: เพศศาสตร์, นรลักษณ์, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, ผู้หญิงล้านนา

Abstract

This research aims to study the beliefs about “yoni” (external female genitalia) described in ancient Lanna manuscripts [*pap-saa and palm-leaf*] total 30 pieces and to examine the power relations between men and women. There are four types of beliefs as follow: (1) family relations (2) family’s socioeconomic and social status (3) the appearances of yoni concerning sexual behavior and (4) the beauty of yoni relates to men’s ideology.

In part of the power relations between men and women, four dominant areas were categorized and analyzed respectively which are knowledge, belief, economic, and social space. It is also found that women have fewer power relations than men in terms of knowledge and social spaces. On the contrary, women have more power relations than men in terms of belief and economic spaces.

Keywords: Sexology, Naralaksana, Power Relations, Lanna Women

บทนำ

เรื่อง “เซ็กซ์” เป็นศาสตร์ที่แฝงลึกอยู่ในวิถีชีวิตของมวลมนุษยชาติ จึงเกิดข้อถกเถียงต่าง ๆ ตามมามากมาย งานวิจัยนี้เกิดจากข้อถกเถียงเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจของผู้หญิงล้านนาผ่านอวัยวะสืบพันธุ์ในมิติวัฒนธรรมทางคติความเชื่อที่มีต่อผู้ชาย ธรรมชาติ ระบบเศรษฐกิจและระบบการเมืองการปกครอง แม้ว่าเรื่องราวทางเพศจะเป็นเรื่องพื้นฐานสากลของการสืบเผ่าพันธุ์ของมนุษย์บนโลกนี้หากแต่เป็นศาสตร์ที่มนุษย์ต้องเรียนรู้และสืบทอดจนก่อให้เกิด “กามศาสตร์” ดังที่ Sujachaya (as cited in Kasempholkul, 2007, p. 3) กล่าวว่า “เป้าหมายสูงสุดของการสังวาสก็คือการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ หากทว่าเผ่าพันธุ์ที่ดีย่อมมาจากเชื้อพันธุ์ที่ดี กระบวนการคัดสรรจึงต้องละเอียดถี่ถ้วน ตำราดูลักษณะหญิง-ชาย เพื่อสร้างเชื้อพันธุ์ที่ดีจึงเกิดขึ้นทั้งในสังคมอินเดียและจีนโบราณ ซึ่งต่อมาได้แพร่หลายไปยังชาติอื่น ๆ ทั่วภูมิภาค” เรื่องราวทางเพศจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับของลับที่ไม่เป็นความลับอีกต่อไป เพราะนอกจากเป็นศาสตร์ที่ต้องเรียนรู้เพื่อประโยชน์ส่วนตนและความสุขในชีวิตคู่แล้ว ยังเป็น “ศิลป์” ที่ถือเป็นองค์ประกอบร่วมในวิถีปฏิบัติของคนทั้งโลกอีกด้วย

Phiyasook (2005, p. 6) แสดงทัศนะว่า “ในการพูดถึงอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ นั้น หากไม่พูดถึงอารยธรรมเซ็กซ์ย่อมเป็นการพูดที่ไม่สมบูรณ์ ไม่รอบด้าน ไม่ถึงแก่น เนื่องจากเซ็กซ์เป็นองค์ประกอบสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเข้าข้างของเครื่องใช้ สิ่งก่อสร้าง ภาพวาด วรรณกรรม หรือแม้กระทั่งลัทธิความเชื่อ พิธีกรรม ศาสนา ล้วนปรากฏเครื่องหมาย ลวดลาย อักษรที่เล่าเรื่องราวทางเพศอยู่ดาษดื่น” การเคารพธรรมชาติของมนุษย์โดยเคารพความแตกต่างระหว่างเพศในสมัยโบราณถูกคาดการณ์ไว้ว่า “สิ่ง

แรกที่มีมนุษย์คนแรก ๆ ในยุคบรรพกาลค้นพบว่าร่างกายของมนุษย์ผู้ชายกับมนุษย์ผู้หญิงมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดก็คืออวัยวะเพศนั่นเอง มนุษย์ผู้ชายมีเครื่องเพศเป็นแท่งยาว ในขณะที่มนุษย์ผู้หญิงมีอวัยวะเพศเป็นรูกลม... และก่อให้เกิดการบูชาสัญลักษณ์ทางเพศขึ้น จากการค้นคว้าของจำกั้วหัว ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจีน พบว่า วัฒนธรรมการบูชาเครื่องเพศหญิงของมนุษย์บรรพกาลนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 มนุษย์บรรพกาลเห็นเพียงปากช่องคลอดที่มีชีวิตใหม่คลอดออกมาเท่านั้น การบูชาเครื่องเพศในระยะนี้จึงเป็นรูปจำลองที่มีลักษณะเป็นท่วงกลม ๆ ทำจากดินเผาบ้าง หินแกะสลักบ้าง

ระยะที่ 2 มนุษย์บรรพกาลเลือกปลาเป็นสัญลักษณ์แทนเครื่องเพศหญิง จึงมีประเพณีเช่นไหว้ปลา กินปลา หรือใช้ปลาเป็นเครื่องเซ่นไหว้

ระยะที่ 3 มนุษย์บรรพกาลใช้กบเป็นสัญลักษณ์เครื่องเพศหญิง ซึ่งนอกจากกบแล้ว มนุษย์ในยุคนี้ยังบูชาดอกไม้ กวาง แพะ และประจำเดือนของผู้หญิงอีกด้วย” (Phiyasook, 2005, pp. 26-27) และต่อมารู้ให้คุณค่าและความสำคัญต่ออวัยวะเพศสตรีจึงมีการสืบเนื่องต่อมาอย่างยาวนาน

อวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงหรืออวัยวะเพศหญิงมีคำศัพท์ที่ใช้เรียก ซึ่งถือว่าเป็นคำหยาบคาย เป็นคำต้องห้ามในสังคมที่ไม่ควรใช้ในที่สาธารณะ จึงมีการหลีกเลี่ยงโดยนิยามศัพท์หรือคำเรียกอื่นแทน เพื่อเคารพต่อมิติทางสังคมที่มักจะหลีกเลี่ยงการใช้คำหยาบคายในที่สาธารณะ ที่แสดงให้เห็นถึงระบบความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคม แม้ว่าอวัยวะเพศหญิงจะเป็นอวัยวะที่มีหน้าที่สืบเผ่าพันธุ์ของมนุษย์และมีลักษณะทางกายภาพอันเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายของมนุษย์เพศหญิงก็ตาม ดังที่ Laphimon (2551, p. 49) กล่าวถึง

คำที่คนส่วนใหญ่ไม่กล้าพูดว่า “อวัยวะเพศหญิงเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายซึ่งมีคำเรียกแทนและมีคำเปรียบเปรยมากมาย คำศัพท์หรือคำเรียกเหล่านั้นมาพร้อมกับระบบความคิดและความหมายที่สะท้อนถึงระบบความคิด ความเชื่อเรื่องเพศของสังคม โดยเฉพาะการแสดงให้เห็นถึงมุมมองด้านเพศวิถีที่ผูกพันแนบแน่นกับความเป็นผู้หญิง คำศัพท์คำหนึ่งซึ่งหมายถึง อวัยวะเพศหญิง แต่กลับถูกมองว่าเป็นคำต้องห้าม ไม่สมควรนำมาพูดในที่สาธารณะ ก็คือคำว่า ‘เหี’”

การบันทึกลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในฐานะตำรา นรลักษณ์ที่กล่าวถึง ลักษณะที่ดีและไม่ดี รวมถึงการพยากรณ์ ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์จึงเป็นศาสตร์ที่น่าสนใจที่แสดงให้เห็นถึงการตอบสนองต่อความต้องการทางเพศของบุรุษตามคติความเชื่อ การเลือกสรรเครื่องเพศจึงเป็นกระบวนการหนึ่ง ก่อนการเสพสังวาส เพื่อให้กามกิจนั้นประกอบไปด้วยความสุขและก่อให้เกิดผลดีตามคติความเชื่อ เอกสารโบราณล้านนามีการบันทึกลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้ชายและผู้หญิงตามความเชื่อ ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวเป็นภูมิปัญญาที่ขาดการสืบทอดและศึกษาวิเคราะห์ในด้านวิชาการเพื่อต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในศาสตร์อื่น ๆ

ดังนั้น “อวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง” ที่เป็นส่วนหนึ่งของ กามศาสตร์ และเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อสากลที่ถูกใช้กันทั่วโลกว่า เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ จึงได้เป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษากามศาสตร์ในสังคมล้านนาในมุมมองทางคติความเชื่อที่ถูกบันทึกไว้ในเอกสารโบราณซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ส่องสะท้อนให้เราเห็นสภาพสังคมของล้านนาที่มีต่อลักษณะทางกายภาพทางเพศของผู้หญิงได้เป็นอย่างดี ในด้านลักษณะของการใช้ภาษาที่จดบันทึกเรื่องราวอันถือเป็นเรื่องลับ หรือเรื่องต้องห้ามนั้นผู้เขียนได้ใช้กลวิธีที่ตรงไปตรงมาในการเรียกขานอวัยวะสืบพันธุ์และมีการใช้คำในการอุปมาเปรียบเทียบกับให้เห็นภาพชัดเจนและเพื่อความเข้าใจของผู้อ่าน แม้ว่าผู้ที่จดบันทึกนี้จะเป็นเพศชายก็ตาม ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่ถูกบันทึกไว้นั้นอาจเป็นความตั้งใจในการบอกกล่าวหรือสื่อสารในกลุ่มของบุรุษเพศเท่านั้นซึ่งสตรีในยุคสมัยโบราณอาจจะไม่ได้เข้าถึงแหล่งข้อมูล

ดังกล่าวเพราะถูกจำกัดบทบาทและหน้าที่ทางสังคม เอกสารโบราณเหล่านี้จึงเป็นเสมือนกุญแจที่จะเข้าไปศึกษาถึงคติความเชื่อในเรื่องเพศที่ส่งผลต่อผู้หญิงในยุคสมัยนั้น ๆ และมีผลสืบเนื่องถึงคติความเชื่อที่มีในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคติความเชื่อเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในเอกสารโบราณล้านนา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตข้อมูลในการวิจัยคือ ตำรา นรลักษณ์และตำราอื่น ๆ ที่กล่าวถึงลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในพับสาและใบลานฉบับ โดยเรียงตามจังหวัด ดังนี้

1. ลักษณะอันถ้อยอันร้ายอันดีทั้งมวล (ลป.01) วัดบ้านเอื้อม ต. บ้านเอื้อม อ. เมือง จ. ลำปาง
2. คู่มือลักษณะผู้หญิง ตำรายาต่าง ๆ (ลป.02) วัดบ้านหลาย ต. สบปราบ อ. สบปราบ จ. ลำปาง
3. แม่ร้างสามสิบสองผิว (ลป.03) วัดปงกา ต. แม่กัว อ. สบปราบ จ. ลำปาง
4. อิตถิลักษณะหญิงชาย (ลป.04) วัดศรีโป่งแก้ว ต. บ้านโป่ง อ. งาว จ. ลำปาง
5. ตำรายาต่าง ๆ คู่มือลักษณะชาย - หญิง (ลป.05) วัดบ้านหลาย ต. สบปราบ อ. สบปราบ จ. ลำปาง
6. ลักษณะชายหญิง (ลป.06) วัดศรีภูมิมา ต. ฟุ้งฝ่าย อ. เมือง จ. ลำปาง
7. คู่มือลักษณะของผู้หญิง (ลป.07) วัดท่าแหน ต. แม่ทะ อ. แม่ทะ จ. ลำปาง
8. โหราศาสตร์ต่าง ๆ คู่มือลักษณะโยนีผู้หญิง (ลป.08) วัดเหล่าหลวง ต. ล้อมแรด อ. เถิน จ. ลำปาง
9. แม่ร้าง 32 ผิว พ.ศ. 2506 (ลป.09) วัดปงกา ต. แม่กัว อ. สบปราบ จ. ลำปาง
10. แม่ร้าง 32 ผิว (ลป.01) วัดบ้านจิว ต. สมัย อ. สบปราบ จ. ลำปาง

11. ลักษณะอันถ้อยอันร้ายอันดี (พร.01) วัดสูงเม่น
ต. สูงเม่น อ. สูงเม่น จ. แพร่
12. ตำราคุณลักษณะแก้วมณี ลักษณะดาบฯ (พร.02)
วัดเหมืองหม้อ ต. เหมืองหม้อ อ. เมือง จ. แพร่
13. สัพพะขีด (พร.03) วัดพระบาทมิ่งเมือง ต. ในเวียง
อ. เมือง จ. แพร่
14. หนังสือโหรา (พร.04) วัดเหมืองหม้อ ต. เหมืองหม้อ
อ. เมือง จ. แพร่
15. ซาตาสามชั้น ซาตาผู้หญิง ฯลฯ (นน.01) วัดหนองบัว
ต. ป่าคา อ. ท่าวังผา จ. น่าน
16. ทวายเป็นลักษณะ (นน.02) วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร
อ. เมือง จ. น่าน
17. โหราศาสตร์ เอาผิวเอาเมีย สุขวิญข้าว (นน.03)
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จ. น่าน อ. เมือง จ. น่าน
18. หนังสือหุรา (นน.04) วัดบุญยืน อ. เวียงสา จ. น่าน
19. โหฬาลวง (นน.05) วัดศรีมงคล (ก่ง) อ. ท่าวังผา
จ. น่าน
20. สัพพะขีดทั้งมวล (นน.06) วัดพรหม ต. หนองแดง
อ. แม่จิม จ. น่าน
21. แม่ฮ้าง 32 ผัว จ.ศ. 2493 (นน.07) วัดนาบึง ต. นาบึง
อ. เมือง จ. น่าน
22. ตำรานรลักษณมิติ (พย.01) วัดโพธาราม อ. แม่ใจ
จ. พะเยา
23. คำทำนายและตำรายาต่าง ๆ (พย.02) วัดทุ่งกลาง
ต. ทุ่ง อ. เมือง จ. พะเยา
24. ตำราทวายเป็นลักษณะ (ลพ.01) วัดมะเขือแจ้
ต. มะเขือแจ้ อ. เมือง จ. ลำพูน อาจารย์ ดร.ดิเรก อินจันทร์
ปริวรรต
25. ลักษณะแก้วต่าง ๆ และลักษณะหญิง (ลพ.02)
วัดหนองสร้อย ต. มะกอก อ. ป่าซาง จ. ลำพูน
26. พิธีกรรม วิถีคุณลักษณะบุคคล (ชม.01) วัดป่าเหมือด
ต. ป่าไผ่ อ. สันทราย จ. เชียงใหม่
27. ตำรานรลักษณมิติ (มส.01) วัดกิตติวงศ์ อ. แม่สะเรียง
จ. แม่ฮ่องสอน (ไม่พบต้นฉบับพิบสา) อาจารย์สนั่น ธรรมธิ
ปริวรรต

28. ลักษณะยิง ภาพถ่ายคัมภีร์โบราณจาก อาจารย์ ดร.
ดิเรก อินจันทร์

29. พิธีกรรมการเรียกขวัญญ่าหม้อหนึ่ง เมีย 10 จำพวก
อาจารย์ไกรศรี นิมมานเหมินท์

30. ลักษณะรูปร่างคน, วันผีกินสัตว์ นายอินทร์ สุใจ (ชร.01)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาคือ ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์
ของผู้หญิงที่ปรากฏในเอกสารโบราณล้านนาทั้งพิบสาและ
เอกสารโบราณเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

อิตถิลักษณ์ (Vagina Described) หมายถึง ลักษณะทาง
กายภาพของสตรีที่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจน
ระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย ในงานวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะ
ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่ปรากฏในเอกสาร
โบราณล้านนาทั้งเอกสารโบราณและเอกสารพิบสาเท่านั้น

คติ (The Beliefs) หมายถึง ความเชื่อและทัศนคติที่ปรากฏ
จากการบันทึกเรื่องราวของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงสตรีที่
ปรากฏในเอกสารโบราณล้านนาในเอกสารโบราณและ
เอกสารพิบสาเท่านั้น

เอกสารโบราณล้านนา (Ancient Lanna Manuscripts)
หมายถึง เอกสารล้านนาโบราณประเภทโบราณและพิบสาที่
จารด้วยอักษรธรรมล้านนา

**การประกอบสร้างความจริงทางสังคม (The Social
Construction of Reality)** หมายถึง การให้ความหมายของสิ่ง
ต่าง ๆ ในสังคม ความเชื่อ แนวทางปฏิบัติ ตลอดจนกระทั่ง
ความจริง (Reality) เป็นสิ่งที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น โดยอาศัย
ประสบการณ์และการสื่อสารกับบุคคลอื่น และใช้ภาษาเป็น
เครื่องมือถ่ายทอดความหมายหรือความเป็นจริงเหล่านั้นให้
ปรากฏแก่สังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมและศึกษาเอกสารชั้นต้นที่เกี่ยวข้อง
2. คัดสรรต้นฉบับและสำเนาเอกสารโบราณและพิบสาที่มี
เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของอวัยวะสืบพันธุ์
ของผู้หญิง

3. ปรีวรรตเอกสารเป็นภาษาไทยกลางและรวบรวมลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่ปรากฏในเอกสารโบราณล้านนาแต่ละฉบับ
4. ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาล้านนา ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเป็นเนื้อหาหลักในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้
5. วิเคราะห์เอกสาร โดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาทางคติชนวิทยา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
6. เรียบเรียงเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณะ

ผลการวิจัย

พบการกล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในเอกสารโบราณล้านนา เพียง 4 ฉบับ ได้แก่

1. ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝันและลักษณะหญิง (ลพ.02) กล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง 6 ครั้ง
2. ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย (ลพ.01) กล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง 17 ครั้ง
3. ตำรานรลักษณ์ (มส.01) กล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง 11 ครั้ง
4. ลักษณะยิง ภาพถ่ายคัมภีร์โบราณจาก อาจารย์ ดร.ดิเรก อินจันทร์ กล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง 2 ครั้ง

ในเอกสาร เรื่องโหราศาสตร์ต่าง ๆ ดำเนินพระรามยามดีร้าย, พิธีทำวันธงชัย, ทำวันอุบาทว์, ดูลักษณะโยนีผู้หญิง (ลป.08) พบการกล่าวถึงลักษณะโยนีของผู้หญิง แต่เนื่องจากเอกสารไม่ครบทำให้เนื้อหาที่กล่าวถึงนั้นไม่ได้ใจความ จึงไม่นำเนื้อหา มาทำการศึกษาในครั้งนี้ โดยการกล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่พบนั้น โดยส่วนใหญ่จะกล่าวถึงคำที่ซ้ำ ๆ กัน ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่ในสังคมจึงเป็นคำที่รู้จักกันดี และพบการใช้คำว่าองคชาติในการกล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงตามความหมายดั้งเดิมในภาษาบาลี สันสกฤตอีกด้วย

1. อวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในเอกสารล้านนา

คำเรียกอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่ปรากฏในเอกสารล้านนานั้นพบคำที่ใช้เรียกแบบตรงไปตรงมาไม่ปรากฏการใช้คำหรือสำนวนแทน ดังนี้

1.1 คำที่ใช้เรียกอวัยวะสืบพันธุ์

โดยคำที่ใช้เรียกอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง พบ 7 คำ ดังนี้

1) **โยนี** เป็นภาษาบาลี (สันสกฤตเรียก โยนิ) ความหมายตาม Office of the Royal Society (2013, p. 966) หมายถึง คำเรียกอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิง ในงานวิจัยนี้มีการใช้คำว่า โยนี ในลักษณะของการบอกลักษณะรูปร่าง ของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง โดยเป็นการบอกถึงลักษณะโครงสร้างของอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิงภายนอก (External Female Genital Organ) เท่านั้น ซึ่งไม่ปรากฏในความหมายของอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิงภายใน เช่น มดลูก รังไข่ ท่อรังไข่หรือช่องคลอดเลย

คำว่าโยนี พบใน ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝัน และลักษณะหญิง (ลพ.02) 1 ครั้ง พบในลักษณะยิง 1 ครั้ง พบในตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย (ลพ.01) 5 ครั้ง และพบในตำรานรลักษณ์ (มส.01) 8 ครั้ง พบในตำรายาวัตมะเขือแจ้ 4 ครั้ง

2) **หี** ความหมายตาม Office of the Royal Society (2013, p. 1338) หมายถึง อวัยวะสืบพันธุ์ของเพศหญิงหรือสัตว์เพศเมียบางชนิด ในงานวิจัยนี้พบใน ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝัน และลักษณะหญิง (ลพ.02) 3 ครั้ง พบในลักษณะยิง 1 ครั้ง และพบในตำราทวายเป็นลักษณะลักษณะคนยิงชาย (ลพ.01) 6 ครั้ง

3) **แตต** ความหมายตาม Office of the Royal Society (2013, p. 517) หมายถึง ส่วนแห่งอวัยวะเพศของหญิง อยู่ระหว่างแคมในตอบนพบในลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝัน และลักษณะหญิง (ลพ.02) 1 ครั้ง และในตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย (ลพ.01) 1 ครั้ง

4) **หน้า** ใน Office of the Royal Society (2013, p. 1327) ใช้คำว่า หัวหน้า หมายถึง ส่วนของร่างกายอยู่ระหว่างท้องน้อยและอวัยวะสืบพันธุ์ ในงานวิจัยนี้พบในตำราทวายเป็นลักษณะลักษณะคนยิงชาย (ลพ.01) 5 ครั้ง และพบในตำรานรลักษณ์ (มส.01) 1 ครั้ง

5) **หน้า** พบในตำรานรลักษณ์ (มส.01) 1 ครั้ง และไม่พบในเอกสารเรื่องอื่น

6) **โคก** พบในตำรานรลักษณ์ (มส.01) 1 ครั้ง และไม่พบในเอกสารเรื่องอื่น

7) **องคชาติ** ใน Office of the Royal Society (2013, p. 1327) หมายถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของชาย แต่ในความหมายตามภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง อวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงและ

ชาย ในงานวิจัยนี้พบการใช้คำวาทะคติในการกล่าวถึงอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิง ดังนี้ พบในลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิต ความฝัน และลักษณะหญิง (ลพ.02) 2 ครั้ง และในตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย (ลพ.01) 2 ครั้ง

1.2 อวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงล้าช้ากับความเปรียบเทียบอุปมา

การใช้ความเปรียบเทียบอุปมา ในงานวิจัยนี้พบการใช้ความเปรียบเทียบอุปมาในการเปรียบเทียบระหว่างอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงและสิ่งอื่น ๆ เพื่อสุนทรียภาพทางภาษาและเสริมสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการแสดงภาพพจน์แบบอุปมาดังกล่าวมีดังนี้ (1) การเปรียบกับพืช (2) การเปรียบกับอวัยวะของสัตว์ (3) การเปรียบเทียบกับอวัยวะของมนุษย์ (4) การเปรียบกับพระจันทร์ (5) การเปรียบเทียบกับสิ่งของเครื่องใช้

การใช้ภาพพจน์แบบอุปมา โดยมีการใช้คำเชื่อม เช่น ดัง ดังเหมือน เจก เช่น รวากับ ดุจ เป็นต้น ในงานวิจัยนี้พบการใช้คำเชื่อม ในภาพพจน์แบบอุปมาเพียง 2 คำ คือคำว่า ดัง และ ดัง ดังนี้

1) การนำอวัยวะสืบพันธุ์เปรียบกับพืช

ในการวิจัยนี้พบการนำเอาอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงมาเปรียบเทียบกับพืชเพียง 1 ชนิดเท่านั้น คือ ไบโหลหรือ ไบไร (อ่านว่า ไบไฮ) คือไบของต้นไทร

หิดังไบไล คือตั้งเดือนแรมค่ำ 1 นั้น คีจกมีเข้าของมากนัก (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

โยนี่เป็นดังไบไร เป็นตั้งเดือนแรม 1 ค่ำ จักมีข้าวของเงินคำ (ตำราทรลักษณ์ [มส.01])

ต้นไทร ถือเป็นไม้มียืนต้นที่ให้ร่มเงา มีลักษณะเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับข้างกันบนกิ่ง มีลักษณะใบทั้งหนาและบาง แต่เหนียวคล้ายหนัง แผ่นใบเรียบ และเป็นมัน ขอบใบเรียบ การนำลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีลักษณะแคบและเรียวมาเปรียบเทียบกับไบของต้นไทร อันเป็นไม้มี่ขึ้นโดยทั่วไปและมักเป็นไม้มี่ขึ้นอยู่บริเวณหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาและความเชื่อ เช่น เทวสถาน ศาสนสถาน ลักษณะของไบคงเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ง่ายสำหรับผู้สร้างตำรา จึงนำมาเปรียบเทียบกับที่ปรากฏ

2) การนำอวัยวะสืบพันธุ์เปรียบกับอวัยวะของสัตว์
ในการวิจัยนี้พบการนำเอาอวัยวะสืบพันธุ์มาเปรียบเทียบกับอวัยวะของสัตว์ พบอวัยวะของสัตว์ ดังต่อไปนี้

หัวช้าง

โยนี่ เหน่าดังหัวช้างนั้น เยียะตีนักแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

หัวกบ

โยนี่บูดังหัวกบนั้น บดี เป็นคนถ่อย (ตำราทรลักษณ์ [มส.01])

หีปมดังหัวกบ บดี ถ่อยนัก จักบดีแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

ปากกา

ยิงใดโยนี่เหลี่ยมดังปากกา แลสวดกลาง มีผิวบ่มมัน ถ้ามั่นก่อเกิดร้อนใจ บ่งอกบงาม (ตำราทรลักษณ์ [มส.01])

หีเปนดังปากกา คือว่าแหลมสวดกลาง มันมีผิวบ่มมัน แม้นหมั่นคิร้อนใจ บ่จำเรียวแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

ตีนม้าที่หางขึ้น

ยิงใดโยนี่ตั้งตีนม้าหางนั้น เป็นคนมักกามนัก จักมีผู้จากผัว เทว่าเป็นคนมีข้าวของเงินคำ ใจร้อนนัก (ตำราทรลักษณ์ [มส.01])

หีชบาเนเปนดังกีบม้าหางนั้น มันอยากนัก จักมีผู้จากผัว เทว่าจักมีเข้าของ หมอยหีมันนั้นแลชายใดได้เสียคืดแล เนื้อร้อนใจนักแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

กีบเนื้อทรายที่หางขึ้น

หีเปนดังกีบเนื้อทรายนั้นบดี ดูยามจักกะทำนั้นเทือะรู้แล ผู้มีเปนดังกล่าวมานี้แกนบดีแล อยู่เรือนใด คีฉิบหายเรือนนั้นแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

3) การนำอวัยวะสืบพันธุ์เปรียบกับอวัยวะของมนุษย์

ในการวิจัยนี้พบการนำเอาอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงมาเปรียบเทียบกับอวัยวะส่วนอื่นของมนุษย์นั่นก็คือ ฝ่าเท้าที่หางขึ้น ซึ่งพบเพียงอวัยวะเดียวที่มีการเปรียบเทียบกับลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์

ฝ่าเท้าของมนุษย์ที่หงายขึ้น

ยิ่งได้นิ้วห่าง องคະชาตคืบแทบกัน เปนด์งฝ่าตีนหงาย นั้น มันคืบเป้นหว่างจะหวนั้น หื้อดูยามจักกะทำนั้น ฝีมือเป้นสัน นั้นคืบควรเอาเป้นใหญ่ บุญหน้อยบ่ดีแล (ตำราทวายเป็นลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

4) การนำอวัยวะสืบพันธุ์เปรียบกับพระจันทร์

ในการวิจัยนี้พบการนำเอาอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงมาเปรียบเทียบกับพระจันทร์ตามการนับแบบจันทร์ครดี คือข้างขึ้นข้างแรม พบทั้งการเปรียบกับพระจันทร์ที่มีลักษณะกลมมนเต็มดวงในคืนวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ และพบการเปรียบเทียบกับพระจันทร์ในคืนแรม 1 ค่ำ ที่มีแต่เพียงเล็กน้อย ไม่ได้เต็มดวงโดยสมบูรณ์แบบพระจันทร์ในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ โดยพบ ดังนี้

พระจันทร์ในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ

หื้อเต็มเปนด์งเดือนเพง ดี จักได้เป้นใหญ่ เป้นนางเทวีดีแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะ คนยิงชาย [ลพ.01])

พระจันทร์ในวันแรม 1 ค่ำ

โยนี่เปนด์งใบไร เปนด์งเดือนแรม 1 ค่ำ จักมีข้าวของเงินค้ำ (ตำราทวายเป็นลักษณะ [มส.01])

หื้อตั้งใบไคคือตั้งเดือนแรมค้ำ 1 นั้น คัจักมีเข้าของมากนัก (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะ คนยิงชาย [ลพ.01])

5) การนำอวัยวะสืบพันธุ์เปรียบกับสิ่งของเครื่องใช้

ในการวิจัยนี้พบการนำเอาอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงมาเปรียบเทียบกับสิ่งของเครื่องใช้ เพียงชนิดเดียวคือ หน้าจิต ซึ่งหมายถึงตราประทับ ที่ใช้ประทับตราลงบนกระดาษ โดยมีลักษณะการที่แนบชิดติดไปกับแผ่นกระดาษ จึงนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีลักษณะที่บริเวณแคมใหญ่ (Labia Majora) แนบชิดติดกันดังกล่าวพบดังนี้

ยิ่งได้นิ้วมือแทบกันมืองคະชาตหนีบติดกันเปนด์งหน้าจิตจ้ำกันนั้นแล้วสวดเต็มหื้อดูยามเมื่อจักเสพนั้นเทอะ คันมีตั้งว่านี่มีสุขหนักแล (ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝัน และลักษณะหญิง [ลพ.02])

ยิ่งได้นิ้วตีนนิ้วมือแลบ องคະชาตแทบ หนีบติดกันเปนด์งหน้าจิตจ้ำกันตีนักแล หื้อสวดเต็มงามตีนักแล หื้อดูยามกะทำนั้น คันมีเหมือนตั้งว่ามานี้ ควรเอาเป้นนางเทวีดีแล มีสุข มีเข้าของ ดีแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

2. อวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงล้านนาในฐานะนรลักษณ์

นรลักษณ์ เป็นการดูลักษณะชายหญิงที่ถือเป็นตำราทางโหราศาสตร์ที่มีการสืบทอดกันมาช้านานถือเป็นเครื่องมือในการคัดเลือกคนเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการคัดเลือกคู่ครองที่เหมาะสมอีกด้วย ดังที่ Puapattanakun (2020, p. 142) กล่าวถึงการพิจารณาอวัยวะและส่วนของร่างกายที่เกี่ยวข้องกับระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์และพฤติกรรมการแสดงออกเรื่องเพศว่า “. . . การพิจารณาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อพยากรณ์พฤติกรรมทางเพศและเพื่อพยากรณ์ดวงชะตาในด้านอื่น เช่น อายุ สุขภาพ โชคลาภ ทรัพย์สิน ในฐานะทางสังคมและบางครั้งก็จะสอนวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศด้วย เช่น การเลือกคู่ครองที่เหมาะสม วิธีเอาชนะใจ วิธีร่วมเพศให้อีกฝ่ายมีความสุขจะได้รักและซื่อสัตย์ต่อตนเอง หรือให้มีบุตรตามเพศที่ต้องการ” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในฐานะนรลักษณ์ ดังนี้

2.1 ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ที่เป็นมงคลและไม่เป็นมงคล

จากการใช้คำในการเรียก อวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง มีความแตกต่างกันไป ซึ่งในเอกสารโบราณฉบับเดียวกัน พบการใช้คำเรียกขานที่แตกต่างกัน โดยการวิจัยนี้ได้นำคำเรียกขานและลักษณะทางกายภาพมาจำแนกลักษณะดีและลักษณะร้าย ได้ดังนี้

- 1) รูปร่างลักษณะและชนที่ปกคลุมของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง ที่ถือว่าเป็นลักษณะที่เป็นมงคลและไม่เป็นมงคล
- 2) ตำแหน่งไฟหรือปานบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง
- 3) ขนาดของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง
- 4) กลิ่นของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง
- 5) สีของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง

อวัยวะสืบพันธุ์ของเพศหญิง คือหนึ่งในเครื่องมือการคัดกรองแม่พันธุ์ เพื่อให้ได้ทายาทที่ดีในการสืบตระกูล และทายาทต้องแข็งแรง รอดชีวิตจากการคลอด การคัดเลือกแม่จึงมีความสำคัญเพื่อลดความเสี่ยงทั้งหมด ในงานวิจัยนี้ พบคำที่ใช้เรียกอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง ที่มีความหลากหลายในการใช้เรียก ใช้บอกรูปร่างลักษณะ ทำหน้าที่ขยายรายละเอียดของอวัยวะสืบพันธุ์ เพื่อเป็นการสื่อสารให้เข้าใจในเรื่องราว

อันสำคัญนี้ สะท้อนให้เห็นถึงอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงในฐานะ นรลักษณ์ ได้ดังนี้

ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่เป็นมงคล

1) **เหน่า** สวดเต็มงามใหญ่ ดี (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หัวเหน่าโหนกนูน ถือเป็นลักษณะที่ดี

2) **โยนี** สวด **เหน่า** สวดเต็มงาม **หมอย** เส้นแลบ หมอย อันเขียวงาม ดีนักแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล โยนีโหนกนูน หัวเหน่าโหนกนูน มีเนื้ออิมเต็ม ขนที่ปกคลุมเส้นเล็กละเอียดสีดำลับ เป็นลักษณะที่ดี

3) **โยนี** สวด แล **เหน่า** คี สวดเต็มงาม มี **ขน** เส้นเล็กแลบ เขียวงาม เป็นคนดีมากนักแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ [มส.01])

คำแปล โยนีโหนกนูน หัวเหน่าโหนกนูน มีเนื้ออิมเต็ม ขนที่ปกคลุมเส้นเล็กละเอียดสีดำลับเป็นลักษณะของคนดี

4) **โยนี** **เหน่า** ตั้งหัวข้างนั้น เยียะดีนักแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล โยนีและหัวเหน่า มีลักษณะคล้ายคลึงกับหัวของ ข้าง จะทำให้เกิดความสุขในขณะที่มีเพศสัมพันธ์

5) **เหน่า** คี สวด **หี** คี เต็มงาม **หมอย** คี อ่อนแลบ อ่อนนวน ดีนัก ชื่อว่าอิตถิลักษณะ เปนที่รักแก่คนทั้งหลายดีนักแล (ตำรา ทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หัวเหน่าโหนกนูน อวัยวะสืบพันธุ์มีเนื้ออิมเต็ม ขนที่ปกคลุมมีเส้นเล็ก ละเอียด เป็นลักษณะที่ดีของผู้หญิง และผู้หญิงที่มีลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์เช่นนี้จะเป็นที่รักแก่ คนทั้งหลาย

6) **หี** เต็มเปนตั้งเดือนเพง ดี จักได้เปนใหญ่ เปนนางเทวี ดีแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีเนื้ออิมเต็ม มีลักษณะกลมมนดังพระจันทร์วันเพ็ญ ถือเป็นลักษณะที่ดี ผู้หญิงที่มีลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์เช่นนี้ จะได้เป็นใหญ่ใน แผ่นดิน จะได้เป็นเทวีของพระมหากษัตริย์

7) ใฝ่คี่ดี ปานคี่ดี ที่ลับมีลึงค์ **โยนี** ที่เค้าแร้ว ที่ได้คาง ที่นองคู้ ชุ่มนึ่งูชคี่เปนดีมีเข้าของ เปนที่รักแก่คนแล (ตำรา ทวายเป็นลักษณะ ลักษณะ คนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงหรือชาย ใดที่มีใฝ่ มีปานในที่ลับ ในอวัยวะ สืบพันธุ์ ที่รักแร้ว ได้คาง บริเวณข้อพับเข้า ลักษณะเช่นนี้จะทำ ให้ชีวิตเจริญ ประสบความสำเร็จ มีทรัพย์สมบัติมากและเป็น ที่รักแก่ผู้คนทั่วไป

8) ปานขาวมีในลึงค์แล **โยนี** คนรักนัก (ตำราทวายเป็น ลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงหรือชายใด ที่มีปานขาวในอวัยวะสืบพันธุ์ จะมีแต่คนรักใคร่ เป็นที่รักแก่คนทั่วไป

9) **หี** ตั้งไปไรคือตั้งเดือนแรมค้ำ 1 นั้น คีจักมีเข้าของมาก นัก (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดที่อวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะเช่นเดียวกัน กับใบของต้นไทร หรือลักษณะคล้ายคลึงกับพระจันทร์ในคืน เดือนแรม 1 ค้ำ จะเป็นคนที่มีสมบัติมาก

10) **โยนี** เป็นตั้งไปไร เป็นตั้งเดือนแรม 1 ค้ำ จักมีเข้า ของเงินค้ำ (ตำราทวายเป็นลักษณะ [มส.01])

คำแปล หญิงใดที่อวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะเช่นเดียวกัน กับใบของต้นไทร หรือลักษณะคล้ายคลึงกับพระจันทร์ในคืน เดือนแรม 1 ค้ำ จะเป็นคนที่มีข้าวของ เงินทอง

11) ยิ่งใดมี **ขนโยนี** ดีดำเส้นเล็ก ผู้เป็นคนรักผัวแล (ตำรา นรลักษณ์ [มส.01])

คำแปล หญิงใดที่อวัยวะสืบพันธุ์มีขนปกคลุมเป็นสีดำ เส้นเล็ก หญิงผู้นั้นรักสามีมาก

12) ปานขาวมีลึงค์แล **โยนี** ดีนักแล (ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝันและลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล หญิงหรือชายใด ที่มีปานขาวในอวัยวะสืบพันธุ์ ถือเป็นลักษณะที่ดี

13) ยิ่งใดมี **ขน** เส้น 1 ใน **โยนี** เบื้องซ้าย รักผัวตนแล (ลักษณะยิง)

คำแปล หญิงใดที่มีขนขึ้นบริเวณภายในอวัยวะสืบพันธุ์ ด้านซ้าย 1 เส้น หญิงผู้นั้นจะเป็นคนที่รักสามีมาก

14) ยิ่งใดนิ้วมือแทบกันมี **องคชาต** หีบติดกันเปนตั้ง หน้าจิตจ้ำกันนั้นแล้วสวดเต็มหื้อดูยามเมื่อจักเสพนั้นทေး คันมีตั้งว่ามีสุขหนักแล (ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความ ฝันและลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล หญิงใดมีนิ้วมือชิดติดกัน มีอวัยวะสืบพันธุ์บริเวณแคมใหญ่แนบชิด ติดกันคล้ายกับตราประทับ และมีลักษณะโหนกนูน ให้สังเกตดูยามเมื่อจะมีเพศสัมพันธ์ หากหญิงใดมีลักษณะเช่นนี้จะทำให้มีความสุขมาก

15) ยิ่งใดนิ้วตีนนิ้วมือแลบ **องคชะต** แทบ หนีบติดกันเปด่งหน้าจิตจ้ำก้นตีนักแล **หิ**คี่สวดเตมงามตีนักแล หื้อดูยามกะทำนััน คันมีเหมือนดังว่ามานี้ ควรเอาเปนนางเทวีแล มีสุข มีเข้าของ ดีแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดมีนิ้วมือเรียวยาว มีอวัยวะสืบพันธุ์บริเวณแคมใหญ่แนบชิด ติดกันคล้ายกับ ตราประทับ และมีลักษณะโหนกนูน ให้สังเกตดูยามเมื่อจะมีเพศสัมพันธ์ หากหญิงใดมีลักษณะเช่นนี้ควรให้เป็นนางพญา จะทำให้มีความสุข มีสมบัติมากมาย

16) ผู้ใด**ขนิหิ**ดารีผู้ันรักผัวนักแล (ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝันและลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล หญิงใดที่มีขนปกคลุมอวัยวะสืบพันธุ์สีดำลับหญิงผู้นั้นจะรักสามีมาก

ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ที่ไม่เป็นมงคล

ในส่วนของลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ที่ไม่เป็นมงคล อันเป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาของเพศตรงข้ามที่พบในงานวิจัย มีดังนี้

1) **เขน**่าบ่สวด บ่แทบ จังไรนัก เข้าของบ่อยู่ (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดหัวเขนไม่โหนกนูน อวัยวะสืบพันธุ์ไม่แนบชิดติดกัน ถือเป็นลักษณะจัญไรมาก รักษาสมบัติไว้ไม่ได้

2) ยิ่งใด**โคก**ใหญ่ ท้องใหญ่ จักตายหนุ่มน้อย บดี (ตำรานรลักษณ์ [มส.01])

คำแปล หญิงใดที่อวัยวะสืบพันธุ์ใหญ่ ท้องใหญ่ จะเสียชีวิตตั้งแต่อายุน้อย ถือเป็นลักษณะที่ไม่ดี

3) **โยนิ**อ่อน สวด **หมอย**เส้นแข็งแก่ แม่นเกิดในระกูลพระญาติ คีจักถ้อย จักเสียสมบัติตียสศักดิ์ คันเปนไพร่ เปนทุกคตะไพ บ่งสไสชะแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดมีอวัยวะสืบพันธุ์อ่อนนุ่ม โหนกนูน ขนที่ปกคลุมอวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะแข็งและหยาบ หากเกิดใน

ตระกูลของกษัตริย์ ก็จะเสื่อมถอยต่ำทราม จะสูญเสียซึ่งสมบัติ ยศฐานันดาศักดิ์ หากเป็นไพร่ จะเป็นคนทุกข์ยาก

4) **แต่ด**พัน**หิ**แลมักกามนักอดควย (ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝันและลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล หญิงใดที่มีปมกระสัน (Clitoris) ยาวพ่นแคมใหญ่มักมีนิสัยรักมากในกามารมณ์ และมักทนทานต่อการเสพกามจากชายหลายคน

5) ผู้ยิงก็**หิ**ปอน หุมควย บมีเข้าของ เท่าใจบุญแล (ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝันและลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล ผู้หญิงที่มีอวัยวะสืบพันธุ์เป็นสีขาว มักมีนิสัยฝักใฝ่ในกามารมณ์ เป็นผู้ที่ใช้ข้าวของสมบัติ แต่ใจบุญสุนทาน

6) ยิ่งใด**หิ**น้อย ย่อมเชิญใจ บมีเงินหลายเท่าใดแล (ลักษณะยิง)

คำแปล หญิงใดมีอวัยวะสืบพันธุ์ขนาดเล็ก จะเป็นคนทุกข์ยากเชิญใจ ไม่มีเงินทองมาก

7) ยิ่งใดมีกลิ่นดังปลาควา บดี **หิ**เหมนแก่ บดี เปนคนถ้อยควรวันแล (ตำราทวายเป็นลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดที่มีกลิ่นตัวดังกลิ่นควาปลา เป็นลักษณะที่ไม่ดี อวัยวะสืบพันธุ์มีกลิ่นเหม็นมาก ถือเป็นลักษณะที่ไม่ดี เป็นคนถ้อย ไม่ควรคบหา

8) ยิ่งใดมี**โยนิ**ตั้งตีนม้าหงายนััน เปนคนมักกามนัก จักมีชู้จากผัว เท่าว่าเป็นคนมีข้าวของเงินค่า ใจร้อนนัก (ตำรานรลักษณ์ [มส.01])

คำแปล หญิงใดที่มีอวัยวะสืบพันธุ์เป็นตั้งตีนของม้าหงายขึ้น เป็นผู้ที่มีนิสัยรักมากในกามารมณ์ หากมีสามีก็จะเอาใจออกห่างจากสามีไปคบชู้ แต่เป็นผู้ที่มีเงินทอง สมบัติมากและเป็นคนใจร้อน

9) **โยนิ**ขาวพอน คือขาวเด่น มักชอบสู้ผู้ชาย เปนคนใจบุญ เท่าว่ามีข้าวของ (ตำรานรลักษณ์ [มส.01])

คำแปล ผู้หญิงที่มีอวัยวะสืบพันธุ์เป็นสีขาวเด่น มักมีนิสัยฝักใฝ่ในกามารมณ์ เป็นผู้ที่ใช้ข้าวของสมบัติ

10) **โยนิ**บใหญ่ บ่สวด บ่แทบติดกัน เปนคนบุญน้อย (ตำรานรลักษณ์ [มส.01])

คำแปล หญิงใดที่อวัยวะสืบพันธุ์มีขนาดเล็ก หัวเขนไม่โหนกนูน อวัยวะสืบพันธุ์ไม่แนบชิดติดกัน เป็นผู้ที่มีบุญน้อย

11) **โยนิ**อ่อนสวด มี**ขนเส้นแข็งแก่** แมนเกิดในตระกูล พระยาจักร์ถอยจากสมบัติ แลยสศักดิ์ คันเป็นไพร่ก็จัก กลายเป็นยาจกคนขอแล (ตำราวรรณลักษณะ [มส.01])

คำแปล หญิงใดมีอวัยวะสืบพันธุ์อ่อนนิ่ม โหนกนูน ขนที่ ปกคลุมอวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะแข็งและหยาบ หากเกิดใน ตระกูลของกษัตริย์ ก็จะมีบุญเสียซึ่งสมบัติ ยศฐานบ้านดาศักดิ์ หากเป็นไพร่ จะมีฐานะจนกลายเป็นยาจกขอทาน

12) ยิ่งใด**โยนิ**เหลี่ยมตั้งปากกา แลสวดกลาง มีผิวห่มัน ถ้าห่มันก่อนเกิดร้อนใจ บ่งอกบ่งาม (ตำราวรรณลักษณะ [มส.01])

คำแปล หญิงใดมีอวัยวะสืบพันธุ์แหลมตั้งปากของกา และโหนกนูนตรงกลาง มีสามีได้ไม่นานก็ต้องเลิกรา ถึงแม้ จะอยู่ร่วมกันไปก็ไม่เจริญงอกงาม

13) **โยนิ**บุ้ดั่งหัวกบนั้น บดี เป็นคนถ้อย (ตำราวรรณลักษณะ [มส.01])

คำแปล หญิงใดมีลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์เป็นตะปุ่มตะป่ำ คล้ายคลึงกับหัวกบ เป็นลักษณะที่ไม่ดี เป็นคนไม่ดี

14) **หีบ**เปดงกิบเนื้อหยางนั้นบดี ดูยามจักกะทำนั้นเทือะ รู่แล ผู้มีเปดงกล่าวมาหั้น แกน บดีแล อยู่เรือนใด คิขิบาย เรือนนั้นแล (ตำราทวายนลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดที่อวัยวะสืบพันธุ์ไม่เป็นเหมือนลักษณะ กีบเท้าของเนื้อทรายหยางนั้นเป็นลักษณะไม่ดี ให้สังเกตดู ยามเมื่อจะมีเพศสัมพันธ์ ผู้ที่เป็นดังที่กล่าวมานี้เป็นผู้ข้อขัด หากอาศัยอยู่เรือนใด ก็จะสร้างความฉิบหายให้แก่เรือนนั้น

15) **หีชา**บานเปดงกิบม้าหยางนั้น มันอยากนัก จักมีชู้ จากผิว เท่าว่าจักมีเข้าของ หมอยหีมันนั้นแลชายใดได้เสียคี่ ดีแล เนื้อร้อนใจนักแล (ตำราทวายนลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดที่มีอวัยวะสืบพันธุ์หยาบกร้านไม่แนบชิด ติดกัน เป็นดั่งตีนของม้าขณะหยางขึ้น ผู้นั้นจะมีนิสัยมักมาก ในกามารมณ์ หากมีสามีก็จะเอาใจออกห่างจากสามีไปคบชู้ แต่เป็นผู้ที่มีเงินทอง สมบัติมาก หากชายใดได้เสียเป็นภรรยา จะมีแต่ความทุกข์ร้อนใจ

16) **หี**เปดงปากกา คือว่าแหลมสวดกลาง มันมีผิวบ่ ห่มัน แมนห่มันคี่ร้อนใจ บ่จำเริญแล (ตำราทวายนลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดมีอวัยวะสืบพันธุ์แหลมตั้งปากของกา และโหนกนูนตรงกลาง มีสามีได้ไม่นานก็ต้องเลิกรา ถึงแม้ จะอยู่ร่วมกันไปก็ไม่เจริญงอกงาม

17) **หีบ**มดั่งหัวกบ บดี ถ้อยนัก จักบดีแล (ตำราทวายน ลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดมีลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์เป็น ตะปุ่มตะป่ำคล้ายคลึงกับหัวกบ เป็นลักษณะที่ไม่ดี

18) นิ้วมือห่าง **องคชะตา**บ่แทบ บดีแล (ลักษณะแก้ว ต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝัน และลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล หญิงใดที่มีนิ้วมือห่างและมีอวัยวะสืบพันธุ์ บริเวณแคมใหญ่ไม่แนบชิดติดกัน เป็นลักษณะที่ไม่ดี

19) ยิ่งใดนิ้วห่าง **องคชะตา**คี่บ่แทบกัน เปนดั่งฝ่าตีน หยางนั้น มันคี่เปนหวางจะหวนั้น หือดูยามจักกะทำนั้น คิมี่เปนสันนั้นคี่บ่ควรเอาเปนใหญ่ บุญน้อยบดีแล (ตำรา ทวายนลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดที่มีนิ้วมือห่างและมีอวัยวะสืบพันธุ์ บริเวณแคมใหญ่ไม่แนบชิดติดกันเหมือนลักษณะของฝ่าเท้าที่ หยางขึ้น ซึ่งจะมีลักษณะเป็นช่องไม่ชิดติดกัน ให้สังเกตก่อน การมีเพศสัมพันธ์ หากพบว่าหญิงใดมีลักษณะเช่นนี้ ไม่ควร ยกย่องเป็นภรรยา หรือเป็นเทวีของกษัตริย์ เป็นลักษณะของ คนบุญน้อย ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ดี

20) ยิ่งใดมี**หมอย**แต่รูออกนั้นแพ้ว นักแล (ลักษณะ แก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝันและลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล หญิงใดที่มีขนขึ้นในบริเวณช่องคลอด (Vagina) เป็นลักษณะที่ให้ผลร้ายต่อสามีผู้เป็นสามีของหญิงนั้นจะ เสียชีวิตก่อน

21) ยิ่งใดบ่มี**หมอย**สักเส้นผู้นั้นทุกขนักแต่น้อยถึงเกล้า (ลักษณะแก้วต่าง ๆ ลักษณะนิมิตความฝันและลักษณะหญิง [ลพ.02])

คำแปล หญิงใดที่ไม่มีขนปกคลุมบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ เลยแม้แต่เส้นเดียว หญิงผู้นั้นจะยากจนตั้งแต่อวัยวะจนถึงวัย ชรา

22) มี**ขน**แต่รูออกนั้น แพ้ว (ตำราวรรณลักษณะ [มส.01])

คำแปล หญิงใดที่มีขนขึ้นในบริเวณช่องคลอดเป็น ลักษณะที่ให้ผลร้ายต่อสามีผู้เป็นสามีของหญิงนั้นจะเสียชีวิต ก่อน

23) บมี**ขบ**สัคนั้น เป็นคนถ้อยจกมีทุกขแต่หนุ่มถึงเฒ่า (ตำราวรรณลักษณะ [มส.01])

คำแปล หญิงใดที่ไม่มีขนปกคลุมบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์เลยแม้แต่เส้นเดียว หญิงผู้นั้นเป็นหญิงถ้อย จะมีฐานะยากจนตั้งแต่วัยสาวจนถึงวัยชรา

24) บมี**หมอย** หีล้าน บดี เป็นคนถ้อยนักแล (ตำราทวายนลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย [ลพ.01])

คำแปล หญิงใดที่ไม่มีขนปกคลุมบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์เลยแม้แต่เส้นเดียว หญิงผู้นั้นเป็นหญิงถ้อย

2.2 อวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงในอุดมคติของผู้ชายล้านนา

ลักษณะต่าง ๆ ของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในฐานะนรลักษณ์ข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมหรืออุดมคติของผู้ชายชาวล้านนาที่มีต่ออวัยวะสืบพันธุ์ที่ดีของผู้หญิงกล่าวโดยสรุป ได้ดังนี้

1) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่เหมาะสมในการยกย่องเป็นนางพญา หรือมหาเทวีของกษัตริย์** จะต้องมิลักษณะที่บริเวณแคมใหญ่แนบชิด ติดกันคล้ายกับตราประทับ และมีลักษณะโหนกนูน และลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีเนื้ออิมเต็ม มีลักษณะกลมมนดังพระจันทร์วันเพ็ญ

2) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่มีความรักและซื่อสัตย์ต่อสามี** จะต้องมิลักษณะคือ มีขนปกคลุมบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ เป็นสีดำขลับ เส้นเล็กละเอียด อ่อน นวล หรือมีขนขึ้นบริเวณภายในอวัยวะสืบพันธุ์ด้านซ้าย (แคมใหญ่) 1 เส้น

3) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่เป็นที่รักแก่คนทั้งหลาย** จะมีลักษณะหัวหนาโหนกนูน อวัยวะสืบพันธุ์มีเนื้ออิมเต็ม ขนที่ปกคลุมมีเส้นเล็ก ละเอียด อันเป็นลักษณะที่ดี หรือ บริเวณอวัยวะสืบพันธุ์มีไฟหรือปานขาว ลักษณะเหล่านี้ จะส่งผลให้ผู้หญิงที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นที่รักแก่ผู้คนทั่วไป

4) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิง ที่ทำให้ผู้ชายเกิดความสุขในขณะมีเพศสัมพันธ์** คือลักษณะของหัวหนา และอวัยวะสืบพันธุ์คล้ายคลึงกับหัวของช้างและมีลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์บริเวณแคมใหญ่แนบชิด ติดกันคล้ายกับตราประทับ และมีลักษณะโหนกนูน

5) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่บ่งบอกว่า ผู้หญิงคนนั้นจะมีข่าวของ ทรัพย์สมบัติมากมาย** คือ มีไฟ หรือ ปานบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ หรืออวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะ

เช่นเดียวกับกับใบของต้นไทร หรือลักษณะคล้ายคลึงกับพระจันทร์ในคืนเดือนแรม 1 ค่ำ หรือมีลักษณะที่บริเวณแคมใหญ่แนบชิด ติดกันคล้ายกับ ตราประทับ และมีลักษณะโหนกนูน และลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีเนื้ออิมเต็ม

6) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่บ่งบอกว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นคนดี** ได้แก่ หัวหนาโหนกนูน โยนิโหนกนูน มีเนื้ออิมเต็ม ขนที่ปกคลุมเป็นเส้นเล็กละเอียด สีดำขลับ หรือมีปานขาวบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์

2.3 อวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่ไม่พึงปรารถนาของผู้ชายชาวล้านนา

ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่เป็นลักษณะไม่ดีและไม่เป็นที่พึงประสงค์ของเพศตรงข้ามนั้นเนื่องจากเป็นลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อเพศชาย จึงเป็นค่านิยมของสังคมที่กำหนดว่าลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ข้างต้นเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ มีดังต่อไปนี้

1) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่ส่งผลกระทบต่อ การสูญเสียทรัพย์สมบัติแห่งตนและครอบครัว** เป็นผู้ยากจน ได้แก่ อวัยวะสืบพันธุ์ที่ไม่มีความโหนกนูน ไม่แนบชิดติดกัน อวัยวะสืบพันธุ์มีขนาดเล็ก เนื้อบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ไม่อิมเต็ม ขนที่ปกคลุมบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์นั้นมีลักษณะที่แข็งหยาบและสีของอวัยวะสืบพันธุ์มีสีขาว

2) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่ส่งผลต่อลักษณะนิสัยที่ฝักใฝ่ในกามารมณ์** ได้แก่ อวัยวะสืบพันธุ์ที่มีมุมกระสันยาวพ่นแคมใหญ่ สีของอวัยวะสืบพันธุ์มีสีขาว อวัยวะสืบพันธุ์ไม่แนบชิดติดกัน เปรียบดังตีนของม้าขณะหงายขึ้น อวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะแหลมดังปากของกา และโหนกนูนตรงกลาง

3) **ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่ส่งผลต่อการมีอายุขัยที่น้อยลงทั้งของตนเองและสามี** ได้แก่ หัวหนาที่มีขนาดใหญ่ ท้องใหญ่ อวัยวะสืบพันธุ์มีขนาดใหญ่ ไม่โหนกนูน ไม่แนบชิดติดกันและมีอวัยวะสืบพันธุ์บริเวณแคมใหญ่ไม่แนบชิดติดกันเหมือนลักษณะของฝ่าเท้าที่หงายขึ้น ซึ่งจะมีลักษณะเป็นช่องไม่ชิดติดกัน และมีขนขึ้นในบริเวณช่องคลอด จะส่งผลให้ผู้เป็นสามีของหญิงนั้นเสียชีวิตก่อน

4) ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่บ่งบอกว่าเป็นลักษณะที่ถ้อย เป็นลักษณะของคนจัญไร หรือเป็นลักษณะของคนที่ไม่ดี ได้แก่ อวัยวะสืบพันธุ์ที่ไม่มีความโหนกนูน ไม่แนบชิดติดกัน อวัยวะสืบพันธุ์มีกลิ่นที่เหม็นมาก ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์เป็นตะปุ่มตะป่ำคล้ายคลึงกับหัวกบหญิงใดที่อวัยวะสืบพันธุ์ไม่เป็นเหมือนลักษณะกีบเท้าของเนื้อทรายหงายนั้นเป็นลักษณะไม่ดี จะเป็นผู้อับโชคหากอาศัยอยู่เรือนใด ก็จะสร้างความฉิบหายให้แก่เรือนนั้น อวัยวะสืบพันธุ์บริเวณแคมใหญ่ไม่แนบชิดติดกัน อวัยวะสืบพันธุ์ที่ไร้ขนปกคลุม

5) ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่ส่งผลให้ตนเองและผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยนั้น มีความทุกข์กายทุกข์ใจ ได้แก่ อวัยวะสืบพันธุ์มีขนาดเล็ก อวัยวะสืบพันธุ์อ่อนนิ่ม โหนกนูน ขนที่ปกคลุมอวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะแข็ง อวัยวะสืบพันธุ์ไม่แนบชิดติดกัน เปรียบดังตีนของม้าขณะหงายขึ้นส่งผลให้ชายผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยนั้น มีความทุกข์หรือใจ อวัยวะสืบพันธุ์ที่ไร้ขนปกคลุม

3. คติความเชื่อเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงในเอกสารโบราณล้านนา

จากการวิจัยลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่ปรากฏในเอกสารโบราณล้านนา ทั้ง 4 ฉบับ นั้นได้สะท้อนถึงคติความเชื่ออันเกี่ยวเนื่องมาจากลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง ดังต่อไปนี้

3.1 ความเชื่อเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

จากการศึกษารูปร่าง ลักษณะและคำทำนายจะเห็นได้ว่า อวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างสามี – ภรรยาเป็นอย่างมาก การคัดเลือกผู้หญิงที่มำทำหน้าที่เมียและแม่ของลูกนั้นจะต้องมีลักษณะที่เพียบพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ สภาพร่างกายที่พร้อมในการสร้างความสุขทางเพศแก่ผู้เป็นสามี พร้อมในการให้กำเนิดบุตรที่มีคุณภาพให้แก่วงศ์ตระกูล และเป็นผู้หญิงที่พร้อมเดินเคียงข้างผู้เป็นสามี เชื่อฟังและอยู่ในโอวาทของสามี ไม่กระทำ

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงและวงศ์ตระกูล อันจะนำมาซึ่งคำติฉิน นินทาของผู้คนในสังคมได้

การนำคำเรียกอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงมาเป็นสำนวนในการบริภาษผู้หญิงที่มีพฤติกรรมอวดเก่งเกินชายซึ่งใช้การเปรียบเทียบของปุ่มกระสันที่มีลักษณะยาว ยื่นพ้นแคมใหญ่ ออกมา เช่น **แตตเหลี้ยม** หมายถึง ผู้หญิงที่อวดฉลาดกว่าผัว (แตตเหลี้ยมกว่าควย¹ ก็ว่า) หรือ **แตตยาวเหลือควย** ใน Lanna - Thai Dictionary: Mae Fah Luang Edition (Rungruang Sri, 2004, p. 302) หมายถึง หญิงที่อวดดี อวดเก่งกว่าสามี สิ่งเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนพฤติกรรมเกินหญิง ถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยการนำเอาอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่ถือว่าเป็นของต่ำตามค่านิยมและความเชื่อของสังคมมากล่าวบริภาษและโจมตีพฤติกรรม เพื่อให้เกิดภาพในเชิงรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น “เมื่อผู้บริภาษใช้สำนวนที่กล่าวถึงลักษณะอันไม่พึงประสงค์ในการบริภาษ จึงเสมือนเป็นการใช้เสียงของสังคมทั้งสังคมมาประเมินค่าการกระทำของผู้ถูกบริภาษเพื่อโจมตีว่า ผู้ถูกบริภาษกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามความเห็นของสังคมนั่นเอง” (Sukwisith, 2004, p. 50) การอบรมสั่งสอนผู้หญิงเกี่ยวกับการเคารพ ยำเกรงสามี ไม่ข่มสามี ผ่านวรรณกรรมคำสอนของล้านนา เพื่อให้ผู้หญิงมีวัตรปฏิบัติที่ดีงาม ไม่ถูกสังคมค่อนแคะสมกับการเป็นหญิงคู่บุญ

3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมของครอบครัว

อวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงเกี่ยวเนื่องมากกับความเชื่อในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของโลกมาแต่ในอดีต ความเชื่อในลักษณะนี้ผูกพันกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคม กล่าวคือ ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงที่มีลักษณะมีไฟ หรือปานบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ หรืออวัยวะสืบพันธุ์มีลักษณะเช่นเดียวกันกับใบของต้นไทร หรือลักษณะคล้ายคลึงกับพระจันทร์ในคืนเดือนแรม 1 ค่ำ หรือมีลักษณะที่บริเวณแคมใหญ่แนบชิด ติดกันคล้ายกับ ตราประทับ และมีลักษณะโหนกนูน และลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีเนื้ออิมเต็มลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะอันเป็นมงคล เกื้อหนุนชีวิตของ

¹ ควย เขียนตามการออกเสียงแบบล้านนา โดยจะใช้พยัญชนะ ค. แทนเสียง ค.ควาย (Kh) และจะใช้พยัญชนะ ก. แทนเสียง ก.ไก่ (K)

ผู้หญิงที่มีลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ดังกล่าวให้มีทรัพย์สินสมบัติมากมาย และการมีทรัพย์สินที่มากมาย เป็นการยกฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น เป็นที่ยอมรับแก่คนในสังคม ดังปรากฏในวรรณกรรมคำสอนต่าง ๆ ของล้านนาที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภรรยาที่ดี ผู้ชายจึงควรเสาะหาผู้หญิงที่ถึงพร้อมในความดีงามทั้งภายนอกและภายในเพื่อนำมาเป็นคู่ครอง ในส่วนการคัดเลือกผู้หญิงให้ขึ้นดำรงตำแหน่งเทวีของกษัตริย์ อันถือเป็นหนึ่งในแก้ว 7 ประการ ตามความเชื่อเกี่ยวตามคติจักรพรรดิราชจึงจำเป็นต้องมีลักษณะจำเพาะพิเศษที่มีความเหนือกว่าผู้หญิงธรรมดาที่ต้องมีทายาทในการสืบสันตติวงศ์ และจากการพบลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่เหมาะสมแก่การยกย่องขึ้นเป็นนางพญาหรือมหาเทวีในงานวิจัยนี้ ทำให้เราทราบว่าอวัยวะสืบพันธุ์จึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือนัดครองดังกล่าว เพราะเชื่อกันว่าลักษณะพิเศษนี้จะส่งเสริมและเกื้อหนุนกษัตริย์ผู้เป็นสวามีให้มีพระบารมีแก่กล้าและแผ่ไพศาล มีทรัพย์สินสมบัติและสามารถรักษาทรัพย์สินสมบัติของราชวงศ์และบ้านเมืองไว้ได้ อันจะส่งผลกระทบต่อชาติบ้านเมืองในภาพรวม

3.3 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ที่สะท้อนพฤติกรรมทางเพศ

ผู้หญิงที่มีจิตใจฝักใฝ่ในกามารมณ์ มีพฤติกรรมนอกใจ ผู้เป็นสามี จะมีลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่แตกต่างจากผู้หญิงทั่วไป ถือเป็นลักษณะพฤติกรรมที่สังคมไม่ให้การยอมรับ โดยในสังคมล้านนามีสำนวนเชิงอุปมาอุปไมยที่เปรียบเทียบพฤติกรรมฝักใฝ่ในกามารมณ์ และพฤติกรรมนอกใจสามีกับลักษณะและสีของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง ดังนี้ “**แดดเส้าแดดมัน**” แปลว่า ผู้หญิงหลายผัว (Rungruang Sri, 2004, p. 302) **ทีกลวง** แปลว่า อวัยวะเพศหญิงที่หลวมโพรกอันเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ มักใช้เป็นคำด่าผู้หญิง **ฮีเหล็ก** มักใช้เรียกผู้หญิงที่ชอบร่วมเพศหรือเปลี่ยนผู้ชายบ่อย ๆ (p. 830) ลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการสะท้อนความเชื่อทางศาสนาในเรื่องของการผิดศีลธรรมที่เป็นเสมือนกรอบในการกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับในสังคม ผู้ใดที่มีพฤติกรรมนอกกรอบ ผิดไปจากจารีต หรือผิดศีลธรรม ก็จะถูกสังคมตีฉินินทาและลงโทษ

ด้วยคำบริภาษ โดยมีคำคร่ำวโราณที่กล่าวถึงพฤติกรรมอันไม่เหมาะสม

3.4 ความเชื่อเกี่ยวกับความงามของอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงในอุดมคติของผู้ชาย

ตำราเกี่ยวกับเพศ ส่วนใหญ่จะถูกเขียนขึ้นโดยผู้ชาย เนื่องด้วยองค์ความรู้ส่วนใหญ่ถูกจำกัดในวัดและราชสำนัก เรื่องราวเกี่ยวกับเพศจึงเป็นเรื่องราวที่เกิดจากความคิดและความต้องการของผู้ชายเป็นส่วนมาก ดังนั้นลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่ดีของผู้หญิง จึงเป็นลักษณะแห่งความปรารถนาของผู้ชายในการสร้างความสุขทางเพศให้กับตนเอง และคู่ส่วงวส ซึ่งลักษณะที่ดีนั้นจะต้องเป็นลักษณะที่ส่งเสริมและเกื้อกูลอำนาจและบารมีของชาย ไม่บั่นทอนอำนาจ บารมี และกฤตยามนต์อันเป็นความเชื่อและความนิยมของผู้ชาย ล้านนาและผู้ชายไทยทั่วไป ตลอดจนไม่ลดทอนอายุของตนเองและชายผู้เป็นสามี ไม่สร้างความทุกข์กายทุกข์ใจให้แก่ตนเอง สามี และวงศ์ตระกูล

ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีขนาดและความโหนกนูนที่พอดี มีแคมใหญ่ และแคมเล็ก (Labia Minora) แนบชิดสนิทกัน ไม่มีปุ่มกระสันยาว ยื่นพ้นแคมใหญ่ออกมา มีสีและขนที่ละเอียด สีดำลึบ ขึ้นปกคลุมตามธรรมชาติ ไม่มีกลิ่นเหม็น จะมีไฝหรือปานขึ้นบริเวณดังกล่าวก็ได้ เพราะถือว่าเป็นลักษณะที่ดี หรือลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ มีลักษณะเช่นเดียวกันกับใบของต้นไทร หรือลักษณะคล้ายคลึงกับพระจันทร์ในคืนเดือนแรม 1 ค่ำ ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่ดีตามความเชื่อที่ปรากฏในเอกสารโบราณดังกล่าวมา และเป็นลักษณะอันเป็นอุดมคติของผู้ชายล้านนา

4. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชายและหญิง

จากการศึกษาเรื่องอิตถีลักษณะคติในเอกสารโบราณล้านนาพบว่าลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงสะท้อนภาพความเชื่อและค่านิยมทางเพศ ทั้งนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศชายและเพศหญิงอีกด้วย โดยความสัมพันธ์เชิงอำนาจดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านพื้นที่ความรู้

แม้ว่าเรื่องราวเกี่ยวเพศศึกษาจะเป็นเรื่องที่ถูกปกปิดในสังคมถึงกระนั้นก็ยังถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของชีวิตที่จะต้องดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์จึงจำเป็นต้องมีการสืบทอดและเผยแพร่โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ชายที่มีความรู้ หรือผู้ที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้ว มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ จึงได้มีจารึกอักษรที่บรรจุเรื่องราวทางเพศและมีการคัดลอกต่อ ๆ กันไป ซึ่งผู้ที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้วนั้นจะเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากตำราดังกล่าว และพื้นที่ในการจัดเก็บ หรือรักษานั้นก็เป็นพื้นที่ที่ถูกหวงห้ามสำหรับผู้หญิง นั่นก็คือ “หอธรรม” ของวัด การไม่ได้เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ของผู้หญิงคือหนึ่งในข้อจำกัดในการเข้าถึงพื้นที่ด้านความรู้ เพราะไม่ได้รับโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน เมื่ออ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ โอกาสในการส่งต่อองค์ความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ในรูปแบบฉบับของผู้หญิงจึงถูกลดทอนลง สอดคล้องกับการศึกษาของ Wongtet (2001, p. 6) ว่า “. . .ระบบความเชื่อและศาสนา หมอผีและผู้มีอำนาจทางไสยศาสตร์ เวทมนต์คาถามักเป็นชายมากกว่าหญิง ศาสนาและองค์กรทางศาสนามักจะได้รับการผูกขาดและชี้นำโดยเพศชาย. . .” ในทางตรงกันข้ามผู้หญิงที่ไม่ได้รับโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่แห่งองค์ความรู้เหล่านี้จึงถูกจำกัดเพียงเพื่ออาศัยอันนิสงฆ์ทางพุทธศาสนา ในการทอผ้าห่อคัมภีร์ หรือผ้าห่อธรรม เพื่อถวายเป็นทานไว้ในบวรพุทธศาสนา ซึ่งเป็นบทบาทด้านการอุปถัมภ์ค้ำจุนพระพุทธรูปเท่านั้น ดังนั้นองค์ความรู้หรือการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับอติคุณคติในวัฒนธรรมล้านนา จึงจำกัดให้เฉพาะเพศชายได้ศึกษาและถ่ายทอด เพราะจะบันทึกลงในใบลานหรือพับสา ซึ่งในอดีตผู้ที่อ่านได้ส่วนมากจะเป็นผู้ชายที่เคยศึกษาผ่านระบบวัดหรือการถ่ายทอดส่วนบุคคลคือ พ่อสอนลูกหลานเฉพาะที่เป็นผู้ชาย โดยอาจมองว่าอักษรธรรมล้านนาจำเป็นสำหรับผู้ชายเพราะเป็นฐานในการศึกษาเรียนรู้สรรพวิชาต่าง ๆ ส่วนผู้หญิงเป็นผู้ที่ต้องทำงานบ้านและคอยทำตามบิดาหรือสามี ทำให้คัมภีร์หรือตำราอติคุณคติลักษณะจึงเผยแพร่และเข้าถึงเฉพาะเพศชายเป็นหลัก

4.2 ด้านพื้นที่ทางความเชื่อ

ตำราทำนายอติคุณคติลักษณะ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับการทำนายลักษณะอวัยวะต่าง ๆ และกริยาอาการของผู้หญิง

ที่จะทำให้ผู้ชายทราบว่าผู้หญิงคนนั้นมีลักษณะนิสัย อารมณ์ทางเพศ คุณลักษณะพิเศษ และโชคชะตาเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติ เพศสภาพ หรือสถานะทางสังคมอย่างไร ถือเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยแก่ผู้ชายเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจเลือกตามความเป็นมงคล ความสุขในกามรส นิสัยใจคอ ความมั่นคงในชีวิตสมรส ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ หรือต้องตั้งรับและปรับตัวอย่างไรหากจะเลือกผู้หญิงคนนั้นมาเป็นภรรยา เพราะผู้หญิงบางคนอาจมีคุณลักษณะที่ไม่เป็นมงคลแก่ตัวเองและสามี เช่น ใจร้อน มักมากในกามคุณ มักเล่นชู้ เก็บหอมรอบริบทรัพย์สินสมบัติไม่ได้ หรือทำให้ผู้ชายอายุสั้น ซึ่งความเชื่อที่เกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง มีผลโดยตรงกับเพศชาย ซึ่งเลือดประจำเดือนของผู้หญิงและลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์บางประการสามารถทำลายกฤตยามนต์และส่งผลกระทบต่ออายุขัยของผู้ชายได้ ความเชื่อในลักษณะบางประการของอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิง ที่บ่งบอกลักษณะของพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิงได้ตลอดจนลักษณะที่ผู้ที่จะขึ้นเป็นมหาเทวีของกษัตริย์เพื่อเสริมบารมีของสามีแห่งตน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอำนาจที่เหนือธรรมชาติอันเกิดจากผู้หญิง และเป็นความเชื่อที่ฝังรากลึกมานาน สอดคล้องกับทัศนะของ Wongtet (2001, p. 352) ที่ว่า “ความเชื่อเกี่ยวกับผู้หญิง ในสังคมมนุษย์ในอดีตส่วนใหญ่ทั่วโลก คือผู้หญิงมักถูกมองว่ามีความชั่วร้ายอยู่ในตัว มีพลังหรืออำนาจลึกลับบางอย่างที่ก่อให้เกิดมลทินต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออาจทำให้ความเป็นชายเสื่อมลงได้. . .” อำนาจในด้านอวัยวะสืบพันธุ์และเลือดประจำเดือนของผู้หญิง จึงถือเป็นความสัมพันธ์ที่ผู้หญิงมีอำนาจในพื้นที่พิเศษนี้ เป็นอำนาจที่สร้างความกลัวให้กับผู้ชายที่มีคาถาอาคมไว้ป้องกันตัว แต่มักจะถูกทำลายด้วยอวัยวะเพศแห่งความเป็นผู้หญิง

4.3 ด้านพื้นที่ทางเศรษฐกิจ

ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงมีผลต่อเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ไปจนถึงเศรษฐกิจระดับมหภาค ลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์อันเป็นมงคลนี้เชื่อว่าจะเกื้อหนุนชีวิตของผู้หญิงที่มีลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ดังกล่าวให้มีทรัพย์สินสมบัติมากมาย และการมีทรัพย์สินที่มากมาย เป็นการยกฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น เป็นที่ยอมรับแก่คนในสังคม ซึ่งรวมถึงลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงที่จะขึ้นเป็นมหาเทวีของกษัตริย์ ความพิเศษนี้จะส่งเสริมและเกื้อหนุน

กษัตริย์ผู้เป็นสวามีให้มีพระบารมีแก่กล้าและแผ่ไพศาล มีทรัพย์สินสมบัติและสามารถรักษาทรัพย์สมบัติของราชวงศ์และบ้านเมืองไว้ได้ อันจะส่งผลกระทบต่อชาติบ้านเมืองในภาพรวม ลักษณะทางกายภาพของอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงจึงถือเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจในด้านเศรษฐกิจและสามารถรักษาทรัพย์สมบัตินั้นไว้ได้อย่างยาวนาน การที่ผู้หญิงมีบทบาทในการบริหารระบบเศรษฐกิจในครัวเรือน อันถือเป็นหน้าที่ของผู้เป็นภรรยาและลูกสาว ที่จะบริหารทรัพยากรเพื่อการใช้จ่ายให้เหมาะสม พื้นที่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวจึงเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่สืบเนื่องมาจากการสมรส และในฐานะภรรยา

4.4 ด้านพื้นที่ทางสังคม

จากการศึกษาพบว่าคำทำนายอรรถลักษณะบางตอนแสดงบทบาทของผู้หญิงที่แสดงอำนาจหรือสถานะทางสังคม เช่น เป็นหญิงที่ให้ความเคารพและรักสามี เป็นหญิงที่คนทั่วไปรักใคร่เอ็นดู เป็นคนใจบุญ หรือเป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนา สภาพสังคมและความเป็นอยู่ของหญิงในตำราทำนายอรรถลักษณะของล้านนา แสดงให้เห็นร่องรอยว่าผู้หญิงมีโอกาสในการคบชู้ หรือการหย่าร้างเพื่อเปลี่ยนคู่ครอง ทั้งนี้ลักษณะของโยนี สามารถทำให้ผู้หญิงเลื่อนสถานภาพจากสามีภรรยาเป็นมหาเทวี เศรษฐี หรือเปลี่ยนจากคนในสถานภาพสูงลงมาสู่ที่ต่ำได้ แต่ไม่พบการเลื่อนสถานภาพของผู้ชายจากต่ำไปสู่สูงได้ อีกทั้งความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชายและหญิงในด้านพื้นที่ทางสังคม อันเกิดมาจากความเชื่อที่เกี่ยวกับลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิงนั้น หากหญิงใดที่ผู้ชายพบว่ามีลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ที่ถือว่าไม่เป็นมงคลนั้น หญิงผู้นั้นจะถูกกีดกันให้กลายเป็น “หญิงถ้อย” ดังที่ปรากฏในเอกสาร ตำราทนายลักษณะ ลักษณะคนยิงชาย (ลพ. 01) ว่า “... ยิงใดมีกลิ่นดังปลาตาว บดี หีเหมนแก่ บดี เปนคนถ้อยควรเว้นแล...” ถือเป็นเครื่องมือในการกีดกันพื้นที่ทางสังคมของผู้หญิง แม้ว่าในความเป็นจริงทางสังคมการพบเห็นอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงจะเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะโดยจริตของผู้หญิงแล้วจะรักนวลสงวนตัว มิได้เปิดเผยอวัยวะอันเป็นของสงวนแห่งตนให้ผู้อื่นได้พบเห็นโดยง่ายตาย แต่การศึกษาตามตัวบทที่ปรากฏในเอกสารโบราณ เราจะเห็นได้ว่าลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์อันไม่เป็นมงคล หรือไม่

พึงประสงค์ ถือเป็นเครื่องมือกีดกัน และกีดทับซึ่งความรู้ความสามารถของผู้หญิงให้ปรากฏในพื้นที่ทางสังคมน้อยลง

สรุปผลการศึกษา

เรื่องราวของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงถือเป็นความงามและอำนาจที่ผู้ชายแสวงหาผ่านบริบททางความเชื่อที่มีสืบเนื่องมาอย่างยาวนาน การคัดสรรแม่พันธุ์ที่ดีในการดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์นั้นถือเป็นเรื่องราวอันสำคัญและจำเป็นในอดีตตำราที่มีความเกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงถือเป็นตัวช่วยสำคัญของผู้ชายในการคัดเลือกคู่ครองที่เหมาะสมและส่งเสริมสถานะและบารมีของตนอีกทั้งยังมีผลต่อทรัพย์สินสมบัติในตระกูล โดยการวิจัยนี้ได้จำแนกลักษณะดีและลักษณะร้ายของอวัยวะสืบพันธุ์ ได้ดังนี้ รูปร่างลักษณะและขนที่ปกคลุมของอวัยวะสืบพันธุ์ที่ถือว่าเป็นลักษณะที่เป็นมงคลและไม่เป็นมงคล ตำหนิไฝหรือปานบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ ขนาดของอวัยวะสืบพันธุ์ กลิ่นของอวัยวะสืบพันธุ์ และสีของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง ที่ส่งผลตามตำราที่ว่าด้วยการทำนายอรรถลักษณะ ถือเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการทำนายลักษณะอวัยวะต่าง ๆ และกิริยาอาการของผู้หญิง ที่จะทำให้ผู้ชายทราบว่าผู้หญิงคนนั้นมีลักษณะนิสัย อารมณ์ทางเพศ คุณลักษณะพิเศษ และโชครชะตาเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติ เพศสภาพ หรือสถานะทางสังคมอย่างไร ถือเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยแก่ผู้ชายเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจเลือก ตามความเป็นมงคล ความสุขในกามรส นิสัยใจคอ ความมั่นคงในชีวิต สมรส ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ตลอดจนถึงการเตรียมการรับมือและปรับตัวในการใช้ชีวิตคู่ในส่วนของผู้หญิงผู้เป็นเจ้าของอวัยวะสืบพันธุ์นั้นการมีอวัยวะสืบพันธุ์ที่ดีจึงเป็นลักษณะแห่งความเป็นอุดมคติของผู้ชายในการสร้างความสุขทางเพศให้กับตนเอง ส่งเสริมและเกื้อกูลอำนาจและบารมีของผู้ชาย ไม่บั่นทอนอำนาจ บารมีและกฤตยามนต์อันเป็นความเชื่อและความนิยมของผู้ชายล้านนาและผู้ชายไทยทั่วไป ตลอดจนไม่ลดทอนอายุของตนเองและชายผู้เป็นสามี ไม่สร้าง ความทุกข์กายทุกข์ใจให้แก่ตนเอง สามีและวงศ์ตระกูล

พุทธศาสนา คือสิ่งที่เชื่อมโยงโลกุตระและโลกียะให้มีความสัมพันธ์กัน ทั้งด้านความเชื่อและวิถีปฏิบัติ โดยบันทึกเรื่องราวองค์ความรู้ลงในใบลานหรือพับสา ในอดีตผู้ที่

สามารถอ่านตำราต่าง ๆ ได้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายที่เคยบวชเรียน หรือได้รับการศึกษาผ่านระบบวัด ซึ่งตัวบทของสรรพวิชาต่าง ๆ ได้อาศัยอักษรธรรมล้านนาในการเผยแพร่และมีความจำเป็นสำหรับผู้ชายเนื่องจากเป็นพื้นฐานในการศึกษาเรียนรู้สรรพวิชาต่าง ๆ ทำให้คัมภีร์หรือตำราที่เกี่ยวข้องกับอิตถีลักษณะถูกเผยแพร่และเข้าถึงเฉพาะเพศชายเท่านั้น แม้ว่าจะเรื่องเพศหรือเรื่องเกี่ยวกับอวัยวะเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรแก่การเปิดเผยในที่สาธารณะ ทว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ถือเป็นเครื่องมือในการเลือกคู่ครองและสำคัญยิ่งกว่าสิ่งใดคือเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่มีอวัยวะเพศติดตัวมาแต่กำเนิด หากขาดการศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้งแล้ว เรื่องราวเกี่ยวกับเพศก็คงถูกมองว่าเป็นของต่ำ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำราเพศศาสตร์หรือตำราที่ว่าด้วยการทำนายลักษณะของอวัยวะเพศจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในอีกมิติหนึ่งที่ช่วยสร้างความสุขในชีวิตคู่ของมนุษย์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงในเอกสารโบราณเชิงการบูรณาการทางการแพทย์เพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคที่เกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิง
2. ควรมีการศึกษาลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ของเพศชายแล้วสังเคราะห์ เพื่อให้ได้รับองค์ความรู้ที่ครอบคลุมแก่ทั้ง 2 เพศ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่มอบทุนสนับสนุนงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2561

References

- Kasempholkul, A. (2007) *Amorous nirvana: Thai kamasutra (ผู้กนิพพานโลกีย์ ตำรากรมสุত্রสัญชาติไทย)*, Bangkok: Matichon. (in Thai)
- Laphimon, M. (2008) *Definitions of sexual words in Thai: Power, rights and sexual wellbeing (ภาษาเพศในสังคมไทย: อำนาจ สิทธิ และสุขภาวะทางเพศ)*, Bangkok: CDMK Printing. (in Thai)
- Phiyasook, T. (2005) *Lustful desire (ราคะจริต)*, Bangkok: Bangkok Printing. (in Thai)
- Puapattanakun, C. (2020) 'The health communication about sexuality studies in the book of Naralaksana of Thailand (การสื่อสารสุขภาพเกี่ยวกับ "เพศวิถีศึกษา" ในตำราวรรณลักษณะของไทย)', in *Unraveling the knowledge of literature in Sexology (ไขความรู้วรรณกรรมตำราเพศศาสตร์)*, pp. 123-180, Bangkok, Samlada. (in Thai)
- Office of the Royal Society. (2013) *Royal Institute dictionary 2011 edition (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)*, Bangkok: Nanmeebooks Publication. (in Thai)
- Rungruangsri, U. (2004) *Lanna – Thai dictionary: Mae Fah Luang edition (พจนานุกรมล้านนา-ไทยฉบับแม่ฟ้าหลวง)*, Chiang Mai: Ming Muang Printing. (in Thai)
- Sukwisith, W. (2004) *The speech act of reprimanding in Thai (วัจนกรรมการบริภาษในภาษาไทย)*, Master's thesis, Chulalongkorn University, Bangkok. (in Thai)
- Wongtet, P. (2001) *Gender and culture (เพศและวัฒนธรรม)*, Bangkok: Ruen Kaew Press. (in Thai)